

กระบวนการทัศน์ใหม่ ของราชภัฏ

ถนอม อินทรกำเนิด*

ผม

รู้สึกดีใจและอบอุ่นใจมากที่ได้มาพบปะพูดคุยกับท่านในวันนี้ ขอขอบพระคุณที่กรุณาเดินทางมาร่วมประชุมอย่างพร้อมหน้าพร้อมตากัน แสดงให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวราชภัฏ ผมทราบว่าท่านมีงานอยู่เต็มมือ แต่เมื่อถึงเวลาที่ต้องร่วมกันคิดอ่านเพื่ออนาคต ท่านก็เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียง ส่วนท่านที่มาไม่ได้เพราะมีงานสำคัญเร่งด่วนก็กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้ผมทราบ ผมขอขอบพระคุณในน้ำใจและไมตรีของท่านทั้งหลายไว้ในเบื้องต้นนี้อีกครั้งหนึ่ง

ราชภัฏ

* เลขานุการสภาสถาบันราชภัฏ

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความสามัคคีของชาวราชภัฏที่มีความเหนียวแน่นตลอดมาจะคงความเหนียวแน่นเช่นนี้ตลอดไป แม้ว่าในอนาคตราชภัฏแต่ละแห่งจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นนิติบุคคล และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจะต้องยุบหายไป ผมก็หวังว่าความเป็นเครือข่ายระหว่างราชภัฏทั้ง 41 แห่งจะยังคงอยู่เพื่อร่วมกันคิดอ่านหาทางจัดการอุดมศึกษาให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทยต่อไป

ผมขอถือโอกาสที่เราได้มาพบกันในวันนี้ กล่าวย้ำกับท่านทั้งหลายว่า ในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ ความสามัคคีของชาวราชภัฏยังมีความหมายเป็นพิเศษ เพราะเราต้องช่วยกันคิดและช่วยกันสร้างอนาคตของราชภัฏร่วมกัน ต้องระดมพลังทางปัญญาเพื่อทำให้ราชภัฏทั้ง 41 แห่งอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินมีคุณค่าในการจัดการศึกษาตอบแทนคุณของแผ่นดินอย่างแท้จริง ราชภัฏไม่ใช่สมบัติของเราอีกไม่นานเราแต่ละคนก็จะทยอยเกษียณจากราชการ แต่ราชภัฏจะยังคงอยู่ เราจึงต้องคิดอ่านกันให้ดีที่สุดและรอบคอบที่สุด ว่าทำอย่างไรราชภัฏทั้ง 41 แห่งจะมีคุณค่าสูงสุดต่อบ้านเมือง โดยเฉพาะคนส่วนใหญ่ของประเทศที่เสียเปรียบ

ราชภัฏไม่ใช่สมบัติของเรา อีกไม่นานเราแต่ละคนก็จะทยอยเกษียณจากราชการ แต่ราชภัฏจะยังคงอยู่ เราจึงต้องคิดอ่านกันให้ดีที่สุดและรอบคอบที่สุด ว่าทำอย่างไรราชภัฏทั้ง 41 แห่งจะมีคุณค่าสูงสุดต่อบ้านเมือง

และยากไร้หวังพึ่งเราเราต้องเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุดสำหรับเราเมื่อเป็นมหาวิทยาลัยต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดของประชาชน

ท่านทั้งหลายคงทราบดีอยู่แล้วว่าขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบกับวิกฤตไม่เฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการเมือง แต่ที่หนักหนาสาหัสกว่าคือวิกฤตทางสังคม เพราะเป็นวิกฤตทางวัฒนธรรมและค่านิยม เป็นวิกฤตทางจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นปัญหาที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนซึ่งแก้ไขได้ยากมาก เพราะคนโดยทั่วไปไม่ตระหนักว่าทุกวันนี้เราแทบจะสูญเสียจิตวิญญาณแห่งความเป็นไทยแล้ว โดยเฉพาะเยาวชนของเรากำลังหลงไหลคลั่งไคล้ไปกับวัฒนธรรมและค่านิยมแบบตะวันตกอย่างน่าตกใจทีเดียว ในเมื่อเยาวชนคืออนาคตของชาติก็แปลว่าอนาคตของชาติกำลังตกอยู่ในอันตรายใหญ่หลวง ชาวราชภัฏจะช่วยบ้านเมืองในการกอบกู้ฟื้นฟูจิตวิญญาณแห่งความเป็นไทยในหมู่เยาวชนของเราอย่างไร เรามี 41 แห่งทั่วประเทศเป็นระบบอุดมศึกษาใหญ่ที่สุดก็ว่าได้

ถึงแม้จะไม่มีใครมอบหมายให้เราออกแบบฟื้นฟูวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามแบบไทย และถึงแม้จะไม่มีใครเรียกร้องให้เราออกแบบฟื้นฟูจิตวิญญาณแห่งความเป็นไทยในหมู่เยาวชนไทย แต่เราก็ต้องตระหนักว่าในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด และกระจายตัวอยู่ไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอย่างพอเหมาะ เราจึงอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่จะช่วยออกแบบฟื้นฟูบ้านเมืองในด้านคุณภาพและคุณธรรมของประชาชนได้ดีที่สุด

ความจริงแล้ว วิกฤตในด้านจิตวิญญาณก็คือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นวิฤตของการศึกษาไทยนั่นเอง นับตั้งแต่ พ.ศ.2427 เป็นต้นมา คือตั้งแต่เราเริ่มมีระบบโรงเรียน การศึกษาของเราก็เริ่มแยกจากวิถีชีวิตและค่านิยมอันดีงามแบบไทยมากขึ้นตามลำดับ ช่องว่างระหว่างการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมขยายกว้างมากขึ้นจนขาดออกจากกัน ทุกวันนี้สิ่งที่เรียกว่าระบบการศึกษาของไทยก็คือการลอกเลียนจากการศึกษาของสังคมอื่น การเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมหาวิทยาลัยล้วนนำเข้ามาจากตะวันตก ผมเคยยกตัวอย่างเสมอว่าในระดับปฐมวัยของเรานั้น ทั้งเนื้อหา เพลง การเล่นเกมเข้าจังหวะ ภาพประกอบบทเรียนหรือนิทาน แม้แต่ชื่อตัวละครก็ลอกแบบของตะวันตก เป็นการล้างสมองเด็กให้มีวิถีชีวิตอย่างสังคมอื่น ขึ้นมาถึงระดับประถมและมัธยมก็ไม่เรียนเรื่องของตัวเอง ไม่รู้จักความเป็นมาของหมู่บ้าน ไม่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามของชุมชน ไม่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ยิ่งเรียนก็ยิ่งหนีห่างจากวิถีชีวิตของตนเอง หลุดลอยจากรากเหง้า กลายเป็นคนไร้ราก จึงหลุดลอยไปตามกระแสโลกอันฉาบฉวยอย่างง่ายดาย การศึกษาของไทยจึงไม่มีรากแก้วแห่งความเป็นไทย เราจึงไม่เป็นไท

ประเทศไทยของเราสืบทอดคำสอนของพระพุทธศาสนาจากบรรพบุรุษอย่างน้อย ๆ ก็เจ็ดร้อยปี แต่ในวงการการศึกษาของเรานั้นพอพูดถึงคำศัพท์สำคัญ ๆ ในพระพุทธศาสนาก็ทำท่าเล็กน้อย ไม่เข้าใจ เช่น ไตรลักษณ์

ความจริงของแผ่นดินดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ชาวราชภัฏต้องหยุดคิด ทบทวนก่อนจะก้าวต่อไปข้างหน้า เราต้องไม่ซ้ำเติมบ้านเมือง แต่ต้องคิดหา ทิศทางและแนวทางเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา ผมขอเสนอต่อท่านทั้งหลายว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเป็น “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย” หมายความว่าเราต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่บนความประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อกอบกู้และฟื้นฟูอิสรภาพทางภูมิปัญญาให้ กับบ้านเมือง ถ้าจะพูดให้ฟังดูขึงขังก็คงต้องพูดว่า ราชภัฏทั้ง 41 แห่ง

ทั่วประเทศต้องเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการกอบกู้บ้านเมืองให้ หลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคม ทางปัญญาของต่างชาติ ชาว ราชภัฏต้องไม่หยุดกับการได้ชื่อ ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็น นิติบุคคลเช่นมหาวิทยาลัยโดย ทั่วไป เราต้องมีทั้งกระบวนการทัศน์ และ วิสัยทัศน์ใหม่ในการจัดการ อุดมศึกษาไทยเพื่อสืบสาน เอกลักษณะอันงดงามของท้องถิ่น และของชาติ ราชภัฏต้อง สืบสานและพัฒนาภูมิปัญญา ของท้องถิ่นและของชาติเพื่อการ แก้ปัญหาและพัฒนาบ้านเมือง

ให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 41 แห่งต้องช่วยให้คนไทยมีทั้งคุณวุฒิ คุณภาพ และคุณธรรม สามารถพึ่ง ตนเองในการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส และสามารถเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา

ผมเชื่อว่าทุกฝ่ายที่สนับสนุนให้เราเป็นมหาวิทยาลัยคงไม่อยากจะเห็น ราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเหมือนสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป แต่ท่านคงอยาก เห็นเราเป็นมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นมาจากรากฐานของเราเอง ซึ่งผูกพันอยู่ กับท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนภูมิธรรมภูมิปัญญาของไทยอีกชั้นหนึ่ง ในเมื่อคำว่า “มหาวิทยาลัย” หมายถึง “ที่อยู่แห่งความรู้อันยิ่งใหญ่” เราก็ต้องสามารถ เป็นผู้นำทางสติปัญญาของประชาชน คือต้องสามารถเป็นหลักและเป็นที่พึ่ง

เพื่อดำรงชีวิตตลอดจนให้ขายได้และส่งออกได้ ราชภัฏต้องช่วยให้นักในท้องถิ่นพัฒนาภูมิปัญญาให้กลายเป็นผลผลิตที่มีมูลค่าและราคา เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชาวบ้านไปด้วย ยกตัวอย่างเพียงหนึ่งตัวอย่าง การเรียนวิศวกรรมของราชภัฏ เราต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องดนตรีไทยเป็นอย่างดี เล่นได้ ตั้งวงได้ หาเงินได้ ซ่อมเครื่องดนตรีได้ จนถึงสามารถผลิตเครื่องดนตรี ขายได้ วิชาอื่น ๆ ก็ควรจะเป็นอย่างนี้ หากทำได้เช่นนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏก็จะได้ชื่อว่าคิดเป็น ทำเป็น ค่าขายเป็น บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นการเปลี่ยนทุนวัฒนธรรมเป็นทุนเงินตรา ทุนเหล่านี้เรามีอยู่มากมายในท้องถิ่น แต่ถูกมองข้ามหรือถูกทอดทิ้ง เราต้องชุบชีวิตให้กับทุนวัฒนธรรมของเรา ราชภัฏต้องเป็นหลักในการกอบกู้และฟื้นฟูจิตวิญญาณของท้องถิ่นและของประเทศ

ในด้านการวิจัยเราก็ต้องคิดใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเน้นการวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของไทยในสาขาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง พัฒนาภูมิปัญญาให้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาศึกษาเล่าเรียนได้ เผยแพร่ได้ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เพื่อช่วยให้นักในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น พึ่งตนเองได้มากขึ้น และมีรายได้มากขึ้นด้วยการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏก็ต้องเป็นการเรียนรู้ร่วมกับคนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านได้ภูมิปัญญาไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ราชภัฏก็ต้ององค์ความรู้มาศึกษาเล่าเรียน ทำได้อย่างนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร นี่คือนิยามและคุณค่าของความเป็นราชภัฏไม่มีมหาวิทยาลัยใดจะทำงานวิจัยและบริการทางวิชาการได้เช่นนี้ ราชภัฏต้องใช้จุดแข็งนี้ให้เป็นแล้ว เราจะมีคุณค่าและมีความหมายเป็นที่ยอมรับของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในด้านการบริหารจัดการ เราต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ถึงแม้ว่าราชภัฏจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นนิติบุคคลก็ควรเชื่อมโยงกันได้ เพื่อจะได้ร่วมกันคิดอ่านหาวิธีการทำงานเพื่อบ้านเมือง เครือข่ายราชภัฏจะเป็นพลังของแผ่นดินอาจจะตั้งเป็นสภาอธิการบดี มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากนี้ก็ควรจะมีสภาคณบดีของแต่ละคณะด้วย เพื่อเป็นเครือข่ายทางวิชาการที่สำคัญขาดไม่ได้ก็ต้องมีสภาวิจัยของระบบเครือข่ายราชภัฏเพื่อเป็นแหล่งประสานและระดมภูมิปัญญาเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

เพื่อดำรงชีวิตตลอดจนให้ขายได้และส่งออกไปได้ ราชภัฏต้องช่วยให้คนในท้องถิ่นพัฒนาภูมิปัญญาให้กลายเป็นผลผลิตที่มีมูลค่าและราคา เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชาวบ้านไปด้วย ยกตัวอย่างเพียงหนึ่งตัวอย่าง การเรียนวิชาดนตรีของราชภัฏ เราต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องดนตรีไทยเป็นอย่างดี เล่นได้ ตั้งวงได้ หาเงินได้ ซ่อมเครื่องดนตรีได้ จนถึงสามารถผลิตเครื่องดนตรี ขายได้ วิชาอื่นๆ ก็ควรจะเป็นอย่างนี้ หากทำได้เช่นนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏก็ได้ชื่อว่าคิดเป็น ทำเป็น ค้าขายเป็น บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นการเปลี่ยนทุนวัฒนธรรมเป็นทุนเงินตรา ทุนเหล่านี้เรามีอยู่มากมายในทุกท้องถิ่น แต่ถูกมองข้ามหรือถูกทอดทิ้ง เราต้องชุบชีวิตให้กับทุนวัฒนธรรมของเรา ราชภัฏต้องเป็นหลักในการรอกอบกู้และฟื้นฟูจิตวิญญาณของท้องถิ่นและของประเทศ

ในด้านการวิจัยเราก็ต้องคิดใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเน้นการวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของไทยในสาขาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง พัฒนาภูมิปัญญาให้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาศึกษาเล่าเรียนได้ เผยแพร่ได้ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น พึ่งตนเองได้มากขึ้น และมีรายได้มากขึ้นด้วยการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏก็ต้องเป็นการเรียนรู้ร่วมกับคนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านได้ภูมิปัญญาไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ราชภัฏก็ต้ององค์ความรู้มาศึกษาเล่าเรียน ทำได้อย่างนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร นี่คือสาระและคุณค่าของความเป็นราชภัฏไม่มีมหาวิทยาลัยใดจะทำงานวิจัยและบริการทางวิชาการได้เช่นนี้ ราชภัฏต้องใช้จุดแข็งนี้ให้เป็นแล้วเราจะมีคุณค่าและมีความหมายเป็นที่ยอมรับของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในด้านการบริหารจัดการ เราต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ถึงแม้ว่าราชภัฏจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นนิติบุคคลก็ควรเชื่อมโยงกันไว้ เพื่อจะได้ร่วมกันคิดอ่านหาวิธีการทำงานเพื่อบ้านเมือง เครือข่ายราชภัฏจะเป็นพลังของแผ่นดินอาจจะตั้งเป็นสภาอธิการบดี มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากนี้ก็ควรจะมีสภาคณบดีของแต่ละคณะด้วย เพื่อเป็นเครือข่ายทางวิชาการที่สำคัญขาดไม่ได้ก็ต้องมีสภาวิจัยของระบบเครือข่ายราชภัฏเพื่อเป็นแหล่งประสานและระดมภูมิปัญญาเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ